

PLANTEDYSTEN

BLIV DAGENS PLANTE-BIOLOG

Webapp til Botanisk Have

Hvor? Spørgsmålene handler om planter, man finder udendørs i Botanisk Have.

Hvordan? Spil på din mobil via din browser på plantedysten.dk. Ingen download er nødvendig.

SPØRGSMÅL OG SVAR

Rigtige svar markeret med **grønt**.
Forkerte svar markeret med **rødt**.

Staudekvarteret

Spørgsmål 1

Hver plantefamilie har særlige kendetegn. Find salvie (*Salvia officinalis*), som er en læbeblomst, og se hvilke kendetegn, der passer. (4 **rigtige** svar)

Stænglen er 4-kantet

Bladene sidder parvis på stænglen

Bladene har kraftig duft

Blomsterne er læbeformede

Stænglen er rund

Bladene sidder tilfældigt på stænglen

Blomsternes 4 kronblade danner et kors

Spørgsmål 2

Mange læbeblomstplanter indeholder stoffer, der giver stærk smag og duft. Hvad bruger planterne stofferne til? (3 **rigtige** svar)

Holder planteædende dyr og insekter væk

Tiltrækker insekter til bestøvning

Holder bakterier og svampe væk

Tiltrækker mennesker

Forsvar mod andre planter

Tiltrække andre planter

Spørgsmål 3

Hvad er bestøvning? (1 **rigtigt** svar)

Pollen transporteres fra en hanblomst til en hunblomst

Planterne støves af for at se pæne ud

Gartnerne putter støv på planterne for at beskytte dem

Spørgsmål 4

Blomsters udseende påvirker hvilke insekter, der får lov til at bestøve planten. Kig efter bier i bedene. Hvilken slags blomster besøger de mest? (1 **rigtigt** svar)

Blomster med livlige orange/gule farver og god duft

Lange, røde blomster hvor åbningen peger nedad

Grønne blomster tæt på jorden

Spørgsmål 5

Tryk på en påstand og den kasse, den passer til (**Sandt/Falsk**)

Planter skal bestøves for at sætte frø

Pollen er plantens sædceller

Plantens han-del hedder støvblad

Plantens hun-del hedder støvfang

Insekter kan flytte pollen

Nogle planters pollen flyttes med vinden

Fugle og flagermus kan flytte pollen

Pollen beskytter planten mod insekter

Planter skal altid bruge mennesker for at flytte pollen

Stenhøjen

Spørgsmål 1

Find mammuttræet. Hvordan føles barken? (1 **rigtigt** svar)

Blød og svampet

Hård og glat

Pigget og stikkende

Spørgsmål 2

Mammuttræets bark indeholder stoffer, som gør, at det nemmere kan overleve en skovbrand.

Skovbrande kan faktisk være gode for træet. Hvorfor? (2 **rigtige** svar)

Mindre konkurrence fra andre planter, som brændes væk

Varmen åbner træets kogler, så frø slippes løs

Mammuttræet bruger CO₂'en i røgen til sin fotosyntese

Varmen får træets blomster til at springe ud

Varmen beskytter bladene mod kolde nætter

Spørgsmål 3

Find kaktusserne. De vokser ud til stien der går mellem de 2 stenhøje ovenfor mammuttræet.

Hvad er deres torne et forsvar mod? (1 **rigtigt** svar)

Større pattedyr

Insekter

Virus

Bakterier

Spørgsmål 4

Sukkulente planter - fx kaktus - har tykke væskeholdige stængler eller blade. Så kan de klare sig i et tørt miljø. Se på planterne i kaktusbedet. Klik på en plante og kassen, den passer i.

Cylindropuntia leptocaulis **Sukkulent**

Sedum hispanicum **Sukkulent**

Saxifraga paniculata **Sukkulent**

Yucca **kke-sukkulent**

Asplenium trichomanes **Ikke-sukkulent**

Astragalus sempervirens **Ikke-sukkulent**

Spørgsmål 5

Regn ud om et forsvar er passivt eller aktivt - altså at det skal aktiveres eller mobiliseres af planten. Tryk på et forsvar og kassen, det passer i.

Cellulose (træ), som gør planten svær at spise **Passivt**

Voks på bladene, som insekter ikke kan bide igennem **Passivt**

Hår på bladel/stængler, som holder på varmen og reflekterer stærk sol **Passivt**

Bark, som er svært at bide igennem **Passivt**

Myrer, der bor i planten og skræmmer fjender væk **Aktivt**

Plantegifte, der aktiveres ved angreb **Aktivt**

Harpiks, der giver insekter problemer når de bider hul på planten **Aktivt**

Spørgsmål 6

Find Stenhøj-toppen med den lille vanddam. På stenhøjen vokser planter, som har tilpasset sig til klimaet på høje og kolde bjerge. Hvad kendetegner planterne? (4 **rigtige** svar)

Lave

Vokser som tætte "puder"

Små og jordnære

Meget kompakte

Høje

Mange, store blade

Lange stængler eller grene

Granbakken

Spørgsmål 1

Find tempeltræerne ved siden af den hvide bro. Hvad hedder tempeltræet på latin? (1 **rigtigt** svar)

Ginkgo biloba

Bingo giloba

Gringo bilboa

Gringo bilbao

Spørgsmål 2

Ginkgo biloba er et meget gammelt træ, som opstod for 300 millioner år siden. Kig på barken, kan I gætte hvilken plantegruppe, træet tilhører? (1 **rigtigt** svar)

Nøgenfrøet (nåletræer)

Alger

Mos

Bregner

Dækfrøet (løvtræer)

Spørgsmål 3

Følg stien forbi den hvide bro og statuen og find bregnerne ved søbredden. Bregner er blandt de tidlige planter på Jorden. De har fjeragtige blade, men ingen blomster. Hvilken af disse bregner kan I finde? (1 **rigtigt** svar)

Almindelig strudsvinge (*Matteuccia struthiopteris*)

*Alm. mangeløv (*Dryopteris filix-mas*)*

*Ørnebregne (*Pteridium aquilinum*)*

*Alm. engelsød (*Polypodium vulgare*)*

Spørgsmål 4

Over for bregnerne til venstre for stentrappen er den giftige almindelig taks (*Taxus baccata*).

Hvilke karakteristika passer på planten? (3 **rigtige** svar)

Taks er et nåletræ

Taks har grøn og brun bark

Nålene har en tydelig spids

Taks er et løvtræ

Taks er en lille urt

Taks har store, gule blomster

Taks har løbende harpiks

Spørgsmål 5

Taks' giftige frø er omgivet af en rød og saftig kappe - ligesom kirsebærfrø. Hvordan hjælper det taks til at få spredt sine frø? (1 **rigtigt** svar)

Fugle ser røde farver godt og spiser dem

De er runde, så de kan rulle

De blæses væk af vinden

De sidder fast i store dyrs pels

Spørgsmål 6

Frø fra taks indeholder giftstoffet taxol. Så hvorfor dør fugle ikke af at spise taks? (1 **rigtigt** svar)

De spiser kun den røde kappe og skider frøet ud

De fleste fugle kan tåle gift

Spørgsmål 7

Gå helt op ad stentrappen og til højre af stien. Find et nåletræ. Måske ligger der kogler på jorden - hvilken funktion har de for træet? (1 **rigtigt** svar)

De producerer frø

De falder ned på dyr som vil spise træet

De gemmer vand til tørre tider

De pynter for at tiltrække dyr

Spørgsmål 8

Et frø fra en nåletræs-kogle bliver til en ny plante. Hvordan spreder nåletræer deres frø? (3 **rigtige** svar)

De falder ud af koglerne og ned på jorden

De falder ud, når dyr flytter på koglen

Frøene bliver gemt og glemt af dyr

De hedder frø fordi frøer flytter på dem

De sidder fast i pelsen på store dyr

De hopper som en frø

Spørgsmål 9

Gå videre ned ad stien mod de høje nåletræsstammer. Hvilke af nedenstående forsvar har nåletræer? (4 **rigtige** svar)

Klistret harpiks til beskyttelse mod insekter

Nåle med grim smag, som er svære at fordøje

Hård panser-bark

Stoffer i harpiksen til beskyttelse mod svampeangreb

Kløer og tænder

Det sorte bælte i karate

Stærk gift i spidsen af nålene

Torne

Søbredden

Spørgsmål 1

Søens planter er alle særligt tilpassede til at leve i eller ved vandet. Ude på søen kan I se de store flydeblade fra åkander og nøkkeroser. Hvad bruger planten bladene til? (3 **rigtige** svar)

Til at optage sollys og CO₂

Til at danne næring gennem fotosyntese

Til at udsende ilt

Til at beskytte sig mod regn

Til at give skygge til stængelen under vandet

Til at optage sukker fra luften

Spørgsmål 2

Langs søbredden ved stien står rørsumpens planter i det lave vand. Her er fx lyse-siv, dunhammer og tagrør. Hvad er **sandt** og **falsk** om dem?

*I gamle dage lavede man sko af siv **Sandt***

*Lysesiv blev brugt som væger i lys **Sandt***

*Tagrør bruges stadig til hustage **Sandt***

*Fnok (dunlignende hår) fra dunhammer blev brugt som fyld i puder **Sandt***

*Tørrede dunhammer blev rullet i tjære og brugt som fakler **Sandt***

*Dunhammerens tykke rødder kan spises **Sandt***

*Tagrør bruges som sugerør **Falsk***

*Dunhammer blev brugt til at hamre gåsedun flade **Falsk***

*Lysesiv har fået deres navn, fordi de er lyse **Falsk***

Spørgsmål 3

Om vinteren visner mange planters blade, så kun rødder, løg eller knolde er tilbage. Planterne kan inddeles efter, om de overvintrer under jorden, i søbunden eller under vandet. Dan de rigtige par. (Bonusviden: fyt betyder plante).

*Helofytter - **Overvintrer i søbunden***

*Hydrofytter - **Overvintrer under vandet***

*Geofytter - **Overvintrer under jorden***

Spørgsmål 4

Der lever mange dyr i søen.

Lav søens fødekæde - hvem spiser/udnytter hvad/hvem?

1 – Sollys

2 – Alger

3 – Dyreplankton

4 - Fredfisk

5 - Rovfisk

Spørgsmål 5

Hvilke af følgende udsagn om planter tilpasning til vand er korrekte? Kig godt på planterne, og brug jeres fantasi og viden om søens undervandsplanter. (4 **rigtige** svar)

De har en mindre stiv opbygning, fordi vandet holder dem oprejst

De bruger vandet til at sprede frø

De har luftblærer i blade og stilke til at holde sig oppe

Nogle flyder på vandet og sidder ikke fast på bunden

De har kun store blade dybt under vandet til at fange solen

De kan overleve på landjorden, hvis søen tørrer ud

De har træstammer til at holde sig oprejst

Bonusrunden

Spørgsmål 1

Træer kan sorteres i to hovedgrupper. Tryk på et træ og kassen, det hører til i.

Træer med blade og blomster (løvtræer) / Træer med nåle og kogler (nåletræer)

Fyr - **nåletræ**

Taks - **nåletræ**

Tempeltræ - **nåletræ**

Mammutræ - **nåletræ**

Pil - **løvtræ**

Bøg – **løvtræ**

Spørgsmål 2

Planter gik fra at leve i vand, til fugtige områder, til at kunne leve på den tørre landjord.

Placer planterne på en linje fra første på Jorden til nyligst opstået.

1 - Grønalg

2 - Mos

3 - Bregne

4 - Nåletræ

5 – Blomsterplante

Spørgsmål 3

Bestøvning er vigtigt for planter. Men også for os, for vi lever af produkterne, som bestøvningen skaber.

Tryk på en afgrøde og den type bestøvning, den kræver. Vindbestøvning/Insektbestøvning.

Frugter som æbler, pærer og blommer - **Insektbestøvning**

Grøntsager som agurk, græskar og squash - **Insektbestøvning**

Bær som blåbær, hindbær og jordbær - **Insektbestøvning**

Korn som ris, hvede og havre - **Vindbestøvning**

Spørgsmål 4

Hvad gør man i Botanisk Have? (5 **rigtige** svar)

Bevarer truede plantearter

Forsker i botanik

Underviser i botanik for universitetet
Dyrker tropiske planter fra hele verden
Dyrker giftige planter for at forske i lægemidler
Holder koncerter fordi planter elsker musik
Dyrker afgrøder til salg
Sørger for kun at have pæne planter
Dyrker kun planter som findes vildt i Danmark